

ประธานาธิบดีโฮจิมินห์กับนโยบายการผูกมิตรในช่วง ค.ศ. 1945-1946

Truong Thi Hang

President Ho Chi Minh and His Policy Make Friends from 1945-1946

Truong Thi Hang

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52100

Communicative Thai Language for Foreigner, Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University,
Muang, Lampang, 52100

Corresponding author. E-mail address: truongthihang.vn@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้สืบเนื่องมาจากโครงการวิจัย “ชีวประวัติประธานาธิบดีโฮจิมินห์ตั้งแต่ ค.ศ.1890-1945: การสังเคราะห์เชิงคติชนวิทยา” มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษานโยบายการผูกมิตรของประธานาธิบดีโฮจิมินห์ในช่วง ค.ศ.1945-1946 ใช้วิธีวิจัยจากเอกสารเป็นหลัก ผลการวิจัยทำให้ปรากฏ 2 ประการ ประการที่ 1 ท่านโฮจิมินห์ปฏิบัติแผนการผูกมิตรภายในประเทศด้วยการสร้างสัมพันธไมตรีกับบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อเวียดนามในช่วงเวลาดังกล่าว ได้แก่ สมเด็จพระจักรพรรดิเบ๋าได๋ นายเจิ่นจ๋องกิมและนายโง่ดินห์เดียม ประการที่ 2 ท่านโฮจิมินห์ปฏิบัตินโยบายการผูกมิตรกับกำลังต่างประเทศ กล่าวคือ การผูกมิตรกับกำลังทหารเจียงไคเช็ค การประนีประนอมกับทหารฝรั่งเศส และการสานต่อสัมพันธไมตรีอันดีกับรัฐบาลนายปรีดี พนมยงค์ แห่งประเทศไทย

คำสำคัญ: ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ นโยบายการผูกมิตร ช่วง ค.ศ.1945-1946

Abstract

This research is the continuance of the research project named “The Biography of President Ho Chi Minh from 1890-1945: The Folklore Synthesis”. The objective of this research is to study the policy make friends of President Ho Chi Minh from 1945-1946. Documentary research was applied essentially. The results of this research revealed 2 aspects. The first one is that president Ho Chi Minh performed the policy make friends with influential people in politics of Vietnam namely Emperor Bao Dai, Tran Trong Kim and Ngo Dinh Diem. The second aspect is that president Ho Chi Minh performed the policy make friends with foreign. These were making friends with the Chiang kai Shek's army, compromising with the French army and keeping on the great friendship with Pridi Phanomyong's government of Thailand.

Keywords: President Ho Chi Minh, His Policy Make Friends, From 1945-1946

บทนำ

ประธานาธิบดีโฮจิมินห์เป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่ของเวียดนาม แม้จะถึงแก่อสัญกรรมเป็นเวลา 46 ปีแล้ว (ค.ศ.1969-2015) แต่อุดมการณ์ด้านการเมืองและนานาชาติของท่านเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ อาทิ นโยบายด้านการทูต วัฒนธรรม การศึกษา ยังคงครอบคลุมแผนการพัฒนาประเทศเวียดนามจวบจนปัจจุบัน เหตุฉะนี้

การศึกษาประธานาธิบดีโฮจิมินห์นอกจากจะทำให้ทราบชีวประวัติของหนึ่งในผู้นำที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของเวียดนามยังทำให้มีความรู้ด้านภาษา ขนบประเพณีและวัฒนธรรมของเวียดนามอีกด้วย

ค.ศ.1945-1946 เป็นช่วงเวลาท้าทายสำหรับรัฐบาลท่านโฮจิมินห์ ทั้งยังมีความหมายสำคัญยิ่งต่อประวัติศาสตร์เวียดนามเนื่องจากเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่รัฐบาลของท่านโฮจิมินห์ซึ่งแม้จะก่อตั้งได้เพียงไม่กี่วัน

แต่กลับต้องเผชิญกับอุปสรรคนานัปการ ภายในประเทศเกิดความวุ่นวายอย่างรุนแรงเพราะความแตกต่างด้านอุดมการณ์การเมือง ขณะเดียวกันศัตรูต่างชาติก็เข้ามาควบคุมเวียดนามตามข้อตกลงระหว่างกลุ่มประเทศมหาอำนาจที่ชนะสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยกำลังทหารเขียงไคเข้าประจำการในภาคเหนือ ส่วนภาคใต้อยู่ภายใต้การควบคุมของอังกฤษและฝรั่งเศส ท่านโฮจิมินห์แก้ไขวิกฤตการณ์ที่วุ่นวายด้วยการผูกมิตรทั้งกับกลุ่มต่อต้านภายในประเทศและกับกำลังต่างประเทศ จนกระทั่งทำให้รัฐบาลแข็งแกร่งและสามารถต่อสู้กับศัตรูในระยะยาวได้

อันที่จริงแผนการผูกมิตรมิใช่ประเด็นใหม่และท่านโฮจิมินห์เองก็ไม่ใช่นักแรกที่น่ากลยุทธนี้มาประยุกต์ใช้ หากสืบสาวราวเรื่องประวัติศาสตร์ภาคพื้นตะวันออกจะเห็นได้ว่าปรัชญาที่ว่าด้วยการผูกมิตรเป็นที่นิยมชมชอบในหมู่ผู้นำตะวันออกมาช้านาน “हितोประเทศ” เป็นหนังสือภาวะผู้นำที่ได้ชื่อว่าเก่าแก่มาของอินเดียได้เริ่มต้นด้วยบท “การผูกแห่งมิตร” (เสฐียรโกเศศ นาคะประทีป, 2551, น. 9-53) ซึ่งเชื่อกันว่า “ผู้ที่มีปัญญานำใจสูงมาเป็นมิตร แม้จะไร้ทรัพย์อับกำลังก็ตาม อาจช่วยแก้ไขเหตุที่ติดขัดให้ลุล่วงไปได้โดยเร็ว” ท่ามกลางบรรยากาศการเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน “การผูกแห่งมิตร” ที่ท่านโฮจิมินห์ประยุกต์ใช้ในช่วง ค.ศ.1945-1946 ไม่ได้มีความหมายจำเพาะกับนโยบายด้านการทูตของเวียดนาม ทว่ายังเป็นบทเรียนที่ 10 ประเทศสมาชิกอาเซียนควรศึกษาเรียนรู้เพื่อความเจริญและความผาสุกของประชาอาเซียนในอนาคต

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

เพื่อศึกษานโยบายการผูกมิตรของประธานาธิบดีโฮจิมินห์ในช่วง ค.ศ.1945-1946 ประกอบด้วยแผนการผูกมิตรภายในประเทศ และนโยบายการผูกมิตรกับกำลังต่างประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยจากเอกสารและดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. รวบรวมเอกสารเกี่ยวกับประธานาธิบดีโฮจิมินห์ทั้งที่เป็นภาษาเวียดนามและภาษาไทย

1.1 เอกสารเกี่ยวกับประธานาธิบดีโฮจิมินห์ที่เป็นภาษาเวียดนามประกอบด้วย 5 ฉบับ คือ

1.1.1 Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác tổ chức, cán bộ (Bùi Kim Hồng, 2009, pp. 160-164)

1.1.2 Bác Hồ ở Xiêm (Nguyễn Văn Khoan, 2005, pp. 28-144)

1.1.3 Hồ Chí Minh Tiểu sử (Song Thành, 2010, pp. 358-411)

1.1.4 Những chặng đường lịch sử (Võ Nguyên Giáp, 2010, pp. 328-614)

1.1.5 Một lời dạy cho cả cuộc đời binh nghiệp (Thụy Anh, 2006, p. 3)

1.2 เอกสารเกี่ยวกับประธานาธิบดีโฮจิมินห์ที่เป็นภาษาไทยประกอบด้วย 1 ฉบับ คือ โฮจิมินห์ เทพเจ้าผู้ยังมีลมหายใจ (ศุภปรिता พนมยงค์, 2549, น. 125-151)

2. วิเคราะห์นโยบายการผูกมิตรของประธานาธิบดีโฮจิมินห์ในช่วง ค.ศ.1945-1946

3. นำเสนอข้อมูลด้วยการพรรณนาเป็น 2 ประเด็น คือ

3.1 นโยบายการผูกมิตรภายในประเทศของประธานาธิบดีโฮจิมินห์ในช่วง ค.ศ.1945-1946

3.2 นโยบายการผูกมิตรกับกำลังต่างประเทศของประธานาธิบดีโฮจิมินห์ในช่วง ค.ศ.1945-1946

การทบทวนเอกสารที่เป็นภาษาเวียดนาม

1. หนังสือ “Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác tổ chức, cán bộ” แปลเป็นภาษาไทยว่า “ประธานาธิบดีโฮจิมินห์กับการจัดการองค์กรและบุคลากร” มีความยาว 343 หน้า ผู้เขียนได้รวบรวมคำสอนและผลงานการเขียนของประธานาธิบดีโฮจิมินห์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการองค์กรและบุคลากร หนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 กล่าวถึงอุดมการณ์โฮจิมินห์ว่าด้วยการจัดการองค์กรและบุคลากร ส่วนที่ 2 กล่าวถึงภารกิจจัดการองค์กรและบุคลากรตามอุดมการณ์โฮจิมินห์

และส่วนที่ 3 กล่าวถึงบทเรียนกับทั้งเรื่องราวเล่าขานเกี่ยวกับการจัดการจัดการองค์กรและบุคลากรของประธานาธิบดีโฮจิมินห์

2. หนังสือ “Bác Hồ ở Xiêm” แปลเป็นภาษาไทยว่า “ลุงโฮที่สยามประเทศ” มีความยาว 164 หน้า เป็นผลงานการเขียนเกี่ยวกับประธานาธิบดีโฮจิมินห์ที่ใช้เอกสาร ตลอดจนข้อมูลภาคสนาม เนื้อหาหลักกล่าวถึงขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อเผยแพร่ ลัทธิมาร์กซ์-เลนินสู่ประเทศเวียดนาม กับทั้งการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของประธานาธิบดีโฮจิมินห์ ณ จังหวัดพิจิตร พิชณุโลก และกลุ่มจังหวัดในภาคอีสานของสยามในช่วง ค.ศ.1928-1929

3. หนังสือ “Hồ Chí Minh Tiểu sử” แปลเป็นภาษาไทยว่า “ชีวประวัติโฮจิมินห์” มีความยาว 803 หน้า แบ่งออกเป็น 13 บท บทที่ 1 กล่าวถึงประธานาธิบดีโฮจิมินห์ ในสมัยเยาว์วัยและพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นความรักชาติในเบื้องต้น บทที่ 2 กล่าวถึงพัฒนาการของท่านโฮจิมินห์จากที่เป็นบุรุษรักชาติกลายเป็นสหาคอมมิวนิสต์อย่างเต็มตัว บทที่ 3 กล่าวถึงบทบาทของท่านโฮจิมินห์ในขบวนการต่อต้านลัทธิล่าอาณานิคมระดับนานาชาติ และการส่งเสริมขบวนการปลดปล่อยประชาชนในกลุ่มประเทศอาณานิคม บทที่ 4 กล่าวถึงการเคลื่อนไหวของประธานาธิบดีโฮจิมินห์เพื่อศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับขบวนการปฏิวัติในประเทศอาณานิคม บทที่ 5 ว่าด้วยการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม บทที่ 6 กล่าวถึงการบริหารขบวนการปฏิวัติเวียดนามจากต่างประเทศของท่านโฮจิมินห์ บทที่ 7 ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ได้บริหารประชาชนก่อนการจลาจลในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1945 และสถาปนาประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม บทที่ 8 กล่าวถึงบทบาทของท่านโฮจิมินห์ในขบวนการสร้างสรรค์และปกป้องระบอบประชาธิปไตย และเตรียมพร้อมสำหรับขบวนการต่อต้านฝรั่งเศสในระยะยาว บทที่ 9 ประธานาธิบดีโฮจิมินห์บริหารขบวนการต่อต้านฝรั่งเศส บทที่ 10 ประธานาธิบดีโฮจิมินห์บริหารขบวนการสร้างสรรค์ระบอบสังคมนิยมที่ภาคเหนือ บทที่ 11 ประธานาธิบดีโฮจิมินห์บริหารขบวนการต่อต้านสหรัฐอเมริกา บทที่ 12 กล่าวถึงช่วงบั้นปลายชีวิตของประธานาธิบดีโฮจิมินห์ บทที่ 13 เป็น

การยกย่องประธานาธิบดีโฮจิมินห์ในฐานะผู้นำที่ยิ่งใหญ่ของชาวเวียดนาม

4. หนังสือ “Những chặng đường lịch sử” แปลเป็นภาษาไทยว่า “หนทางแห่งการปฏิวัติ” มีความยาว 647 หน้า กล่าวถึงการต่อสู้ของชาวเวียดนามใน 2 ช่วงเวลา ช่วงที่ 1 คือ ก่อนการปฏิวัติเดือนสิงหาคม ค.ศ.1945 เป็นการเตรียมพร้อมสำหรับขบวนการกอบกู้เอกราชแห่งชาติ และช่วงที่ 2 หลังจากประเทศเวียดนามได้กอบกู้เอกราชสำเร็จ นายพลโวกเวียนเกียบเป็นหนึ่งในผู้บริหารคนสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามจึงได้เขียนหนังสือบันทึกเพื่อบรรยายสภาพของประเทศไทยภายใต้การบริหารของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและยกย่องคุณูปการที่ประธานาธิบดีโฮจิมินห์มีต่อประเทศชาติ

5. บทความ “Một lời dạy cho cả cuộc đời binh nghiệp” แปลเป็นภาษาไทยว่า “คำสอนสำหรับชีวิตการทหาร” ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ “ประชาชน” [Nhân dân] เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม ค.ศ. 2006 กล่าวถึงประสบการณ์ของนายทหารคนหนึ่งชื่อดำมกวางจุง [Đàm Quang Trung] ครั้งได้รับคำสอนจากประธานาธิบดีโฮจิมินห์ ก่อนที่จะเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ ณ ภาคกลางของเวียดนาม ตามทัศนะของประธานาธิบดีโฮจิมินห์ ผู้นำเหล่าทัพมีหลายประเภทด้วยกัน ความกล้าหาญหรือความเข้มงวดล้วนเป็นคุณสมบัติของเหล่าจอมทัพผู้มีชื่อเสียงโด่งดัง แต่ทว่าการมีมนุษยธรรมต่างหากที่เป็นคุณสมบัติของจอมทัพผู้ยิ่งใหญ่

ผลการศึกษา

ก่อนจะพิจารณานโยบายการผูกมิตรของประธานาธิบดีโฮจิมินห์ในช่วง ค.ศ.1945-1946 เห็นควรศึกษาหาความรู้ชีวประวัติของท่านช่วงก่อน ค.ศ.1945 เพราะจะเป็นปริบทสำคัญทำให้เข้าใจประเด็นหลักได้ง่ายและต่อเนื่อง ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ถือกำเนิดเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม ค.ศ.1890 ณ หมู่บ้านหว่าง จู่ (Hoang Tru) ปัจจุบันคือ ตำบล กิม เลียน (Kim Lien) อำเภอ นามด่าน (Nam Dan) จังหวัด เหงะ อาน (Nghe An) ประเทศเวียดนาม บิดาชื่อ นายเหงวียน ชิง ชัก (Nguyen

Sinh Sac) มารดาชื่อ นางหวาง ถิ ลวาน (Hoang Thi Loan) ท่านมีพี่สาว 1 คน พี่ชาย 1 คน และน้องชายอีก 1 คน แต่เสียชีวิตหลังจากที่ถือกำเนิดได้ไม่นาน ท่านได้รับการอบรมจากบิดามารดาอย่างดีทำให้มีความรู้ด้านขนบประเพณีและวัฒนธรรมของเวียดนามอย่างลึกซึ้งด้านภาษา นอกจากภาษาเวียดนามที่เป็นภาษาประจำชาติ ท่านโฮจิมินห์ยังสามารถใช้ภาษาจีนและภาษาฝรั่งเศสอย่างคล่องแคล่วตั้งแต่เยาว์วัย

เหตุที่ถือกำเนิดและเจริญวัยในสถานการณ์ที่เวียดนามตกเป็นเมืองอาณานิคมของฝรั่งเศส ยังผลให้ท่านโฮจิมินห์มีความประสงค์แสวงหาหนทางกอบกู้เอกราชแห่งชาติ ค.ศ.1911 ท่านตัดสินใจเดินทางไปต่างประเทศด้วยความมุ่งมั่นปลดปล่อยชาวเวียดนามเป็นไทยอย่างแท้จริง

ค.ศ.1911-1945 ท่านโฮจิมินห์เคลื่อนไหวด้านการเมืองในหลายประเทศทั่วโลกจนสามารถหาทางกอบกู้ชาติตามกระแสคอมมิวนิสต์ ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1945 ท่านบริหารประชาชนลุกขึ้นก่อการจลาจล ขับไล่กำลังฟาสซิสต์ญี่ปุ่นและทหารฝรั่งเศส และสถาปนาประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามเมื่อวันที่ 2 กันยายน ค.ศ.1945 ทำให้รัฐบาลการปฏิวัติของท่านโฮจิมินห์ได้บริหารเวียดนามอย่างเป็นทางการ

หลังจากการสถาปนาประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม รัฐบาลของท่านโฮจิมินห์ต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ครั้งใหญ่ อันดับแรกคือแม้จะประกาศอิสรภาพแต่เวียดนามยังไม่ได้รับการยอมรับจากประเทศใดๆ ชาวเวียดนาม 95% ไม่ได้เรียนหนังสือ การคลังของประเทศว่างเปล่าและประชาชนต้องเผชิญกับความอดอยากขณะเดียวกันฝ่ายที่ต่างอุดมการณ์การเมืองก็พยายามปลุกกระตือรือร้นต่อต้านท่านโฮจิมินห์และรัฐบาลใหม่ ยิ่งไปกว่านั้น กำลังทหารต่างชาติได้เข้ามาควบคุมเวียดนามในนามของพันธมิตรที่ชนะสงครามโลกครั้งที่ 2 ภาคเหนือนับตั้งแต่ละติจูดที่ 16 ขึ้นมาอยู่ใต้อำนาจของทหารเจียงไคเช็ค ส่วนทางภาคใต้นับตั้งแต่ละติจูดที่ 16 ลงไปเป็นที่ประจำการของทหารอังกฤษและฝรั่งเศส (Huỳnh Công Bá, 2008, p. 368) ท่านโฮจิมินห์เห็นว่าหากเผชิญกับศัตรูทุกฝ่ายในเวลาอันเดียวกัน รัฐบาลการปฏิวัติย่อมเสี่ยงต่อการถูกทำลาย ท่านจึงปฏิบัติแผนการผูกมิตรกับกลุ่มต่อต้านภายในประเทศ ตลอดจน

ประนีประนอมกับกำลังต่างประเทศ ด้วยหวังให้รัฐบาลใหม่มีโอกาสเตรียมการต่อสู้ในระยะยาว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. นโยบายการผูกมิตรภายในประเทศของประธานาธิบดีโฮจิมินห์ในช่วง ค.ศ.1945-1946

เป็นที่ทราบกันว่า ก่อนที่ท่านโฮจิมินห์จะสถาปนาประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม เมื่อวันที่ 2 กันยายน ค.ศ.1945 และเป็นผู้นำสูงสุดของประเทศเวียดนามอยู่ได้การปกครองตามระบอบศักดินาโดยมีสมเด็จพระจักรพรรดิเบได้ทรงสถานะองค์ประมุข ทว่าประเทศมีความสมานฉันท์เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันไม่ตั้งแต่ฝรั่งเศสเข้ามาครอบงำ ชาวเวียดนามเริ่มมีการแบ่งแยกเป็นฝักฝ่ายเพียงเพราะเป้าหมายด้านการเมืองแตกต่างกัน ส่งผลให้ผู้นำขบวนการเคลื่อนไหวด้านการเมืองเกิดความขัดแย้งและแตกแยก อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์สถาปนาประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม วันที่ 2 กันยายน ค.ศ.1945 เป็นการประกาศชัยชนะของท่านโฮจิมินห์ที่มุ่งมั่นพัฒนาเวียดนามตามระบอบคอมมิวนิสต์ และยังจุดประกายกระแสการต่อต้านรัฐบาลท่านโฮจิมินห์ของผู้นำทางการเมืองที่นิยมการปกครองตามระบอบศักดินาและระบอบทุนนิยม ประกอบด้วย สมเด็จพระจักรพรรดิเบได้ นายเจิ่นจ๋องกิม และนายโง่ดินห์เดียม ท่ามกลางวิกฤตที่บ้านเมืองต้องเผชิญกับการรุกรานของกำลังต่างชาติ ได้แก่ ทหารเจียงไคเช็ค ทหารอังกฤษและทหารฝรั่งเศส ประธานาธิบดีโฮจิมินห์แลเห็นความจำเป็นที่ชาวเวียดนามทุกหมู่เหล่าชนชั้นจำเป็นต้องสมานสามัคคีกัน จึงมีนโยบายสร้างสัมพันธไมตรีกับทุกๆ ฝ่ายโดยให้ความสำคัญกับบุคคลที่มีบทบาทต่อสังคมเวียดนาม ณ เวลาดังกล่าวเป็นพิเศษ

1.1 การผูกมิตรกับสมเด็จพระจักรพรรดิเบได้ (Emperor Bao Dai)

สมเด็จพระจักรพรรดิเบได้เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม ค.ศ.1913 และสวรรคตเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ.1997 ทรงเป็นกษัตริย์องค์ที่ 13 ในราชวงศ์เหงวียน (Nguyen Dynasty) และก็เป็นกษัตริย์องค์สุดท้ายที่ปกครองเวียดนาม หลังจากที่ยกเลิกการปกครองโดยกษัตริย์ เมื่อวันที่ 30 กันยายน ค.ศ.1945 ภายใต้การบริหารของ

ท่านโฮจิมินห์ประสบความสำเร็จ สมเด็จพระจักรพรรดิเบาได้ทรงมีพระบรมราชโองการสละราชสมบัติในวันที่ 30 สิงหาคม ค.ศ.1945 ณ เมืองหลวงเว้ (Huỳnh Công Bá, 2008, p. 361) ต่อจากนั้น ท่านโฮจิมินห์ในนามของรัฐบาลใหม่ก็ได้ส่งสาส์นไปยังจักรพรรดิเบาได้ พร้อมกราบบังคมทูลพระองค์ทรงดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาระดับสูงของรัฐบาลการปฏิวัติ จักรพรรดิเบาได้ทรงรับดำรงตำแหน่งดังกล่าวและเสด็จไปยังภาคเหนือของเวียดนามเพื่อปฏิบัติหน้าที่ ท่านโฮจิมินห์และคณะผู้บริหารรัฐบาลใหม่ได้รับเสด็จอย่างสมพระเกียรติตลอดจนมีการเยี่ยมเยียนที่ฟานักในพระองค์อย่างสม่ำเสมอ นอกจากตำแหน่งที่ปรึกษาในระดับสูงในรัฐบาล ท่านโฮจิมินห์ จักรพรรดิเบายังทรงเป็นสมาชิกคณะร่างรัฐธรรมนูญและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยแรกของเวียดนาม ขณะเดียวกัน ท่านโฮจิมินห์ก็ได้ส่งผู้แทนไปยังเมืองเว้ถวายความเคารพแด่พระราชมารดาและพระชายาในจักรพรรดิเบาได้ กับทั้งถวายเงินเพื่อ 2 พระองค์สามารถใช้สอยตามพระราชอัธยาศัย (Huỳnh Công Bá, 2008, pp. 360-361)

การกระทำของท่านโฮจิมินห์บรรเทาความกังวลพระทัยในจักรพรรดิเบาได้ เนื่องจากทรงเกรงว่าหลังจากการปฏิบัติประสบผลสำเร็จ รัฐบาลใหม่จะกำจัดบุคคลที่มีความเห็นต่าง นอกจากนั้น เจตนารมณ์ของท่านโฮจิมินห์ยังทำให้ชาวเมืองเว้พอใจจึงพร้อมใจกันสนับสนุนรัฐบาลของท่านโฮจิมินห์ในขบวนการต่อต้านศัตรูต่างชาติ

อย่างไรก็ตาม จักรพรรดิเบาได้ทรงดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในรัฐบาล ท่านโฮจิมินห์ได้ไม่นาน ช่วงต้น ค.ศ.1946 พระองค์เสด็จไปยังเมืองจงจิ่ง คุณหมิงและเกาะฮองกงเพื่อเตรียมเคลื่อนไหวด้านการเมืองครั้งใหม่ (Trương Hữu Quỳnh, 2009, p. 846)

1.2 การผูกมิตรกับนายเงินจ๋องกิม (Tran Trong Kim)

นายเงินจ๋องกิมเกิดเมื่อ ค.ศ.1883 และเสียชีวิตเมื่อ ค.ศ.1953 เป็นนักวิชาการที่มีชื่อเสียงของเวียดนาม ในช่วงเดือนมีนาคม ค.ศ.1945 เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 กำลังเข้าสู่ระยะสุดท้าย ฟาสซิสต์

ญี่ปุ่นแผ่ขยายอำนาจมายังภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้วยหวังจะควบคุมภูมิภาคดังกล่าวแทนกลุ่มประเทศล่าอาณานิคม เช่น ฝรั่งเศส อังกฤษ และสเปนที่ปกครองที่น่านับร้อยปี ครั้งเข้าสู่เวียดนามกำลังฟาสซิสต์ญี่ปุ่นสามารถยึดอำนาจจากฝรั่งเศสที่ปกครองเวียดนาม ขณะนั้นอย่างง่ายดาย ต่อมาฟาสซิสต์ญี่ปุ่นประกาศคืนอิสรภาพแก่ชาวพื้นเมืองด้วยวิธีก่อตั้งรัฐบาลที่อยู่ภายใต้การควบคุมของตน ฟาสซิสต์ญี่ปุ่นเลือกนายเงินจ๋องกิมดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของรัฐบาลใหม่ เหตุการณ์ที่การปฏิวัติเวียดนามภายใต้การบริหารของท่านโฮจิมินห์ประสบความสำเร็จกับการสถาปนาประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามส่งผลให้รัฐบาลของนายเงินจ๋องกิมต้องยุติบทบาททางการเมืองใน ค.ศ.1945

ด้วยหวังจะสร้างสัมพันธไมตรีกับนายเงินจ๋องกิมอดีตนายกรัฐมนตรี ท่านโฮจิมินห์ได้มอบหมายให้ผู้แทนรัฐบาลไปพบปะนายเงินจ๋องกิมและเชิญชวนเขาเข้าร่วมคณะผู้บริหารรัฐบาลใหม่ แต่น่าเสียดายที่เมื่อผู้แทนรัฐบาลท่าน โฮจิมินห์ไปถึงที่ฟานักของนายเงินจ๋องกิมในกรุงฮานอยก็ได้รับข่าวว่าเขาเดินทางไปต่างประเทศแล้ว (Trương Hữu Quỳnh, 2009, p. 846)

1.3 การผูกมิตรกับนายโง่ดินห์เตียม (Ngo Dinh Diem)

นายโง่ดินห์เตียมเกิดเมื่อวันที่ 3 มกราคม ค.ศ.1901 และเสียชีวิตเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน ค.ศ.1963 เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญบนเวทีการเมืองเวียดนามในศตวรรษที่ 20

การที่ฝรั่งเศสเข้ามารุกรานเวียดนามช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ก่อให้เกิดขบวนการกบฏชาติจำนวนมาก หนึ่งในนั้น คือ ขบวนการของเจ้าชายเกื่องเต้ (Prince Cuong De) ประสูติเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1882 และสิ้นพระชนม์ เมื่อวันที่ 6 เมษายน ค.ศ.1951 พระองค์ทรงเป็นพระนัดดาในสมเด็จพระจักรพรรดิยาหลง (Emperor Gia Long) ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์เหงวียน (หรือชาวไทยจำนวนมากคุ้นเคยในพระนาม “องค์เชียงสือ”) และเป็นพระราชกุมารในเจ้าชายเหงวียนฟุกแก้ง (Prince Nguyen Phuc Canh) ซึ่งทรงสถานะมกุฎราชกุมารในสมเด็จพระจักรพรรดิยาหลง เจ้าชายเหงวียนฟุกแก้งทรงนิยมฝรั่งเศสและคริสต์ศาสนา

นิยายคาทอลิกจึงขัดกับพระราชประสงค์ในพระราชบิดาที่ทรงโปรดฯ ให้นำลัทธิขงจื้อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ เมื่อเจ้าชายเหงวียนฟุกแก๊งสิ้นพระชนม์ขณะที่ทรงพระชนมายุเพียง 21 ปี (ค.ศ.1780-1801) สมเด็จพระจักรพรรดิยาหลงทรงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าชายเหงวียนฟุกดาม (Prince Nguyen Phuc Dam) ราชโอรสองค์ที่ 4 ทั้งทรงเป็นพระราชอนุชาต่างพระราชมารดา กับเจ้าชายเหงวียนฟุกแก๊งเป็นมกุฎราชกุมารแทนที่จะเป็นเจ้าชายเกื่องเต้ผู้เป็นพระราชนัดดา

เจ้าชายเกื่องเต้ทรงมีพระประสงค์กอบกู้เอกราชแห่งชาติและปลดปล่อยชาวเวียดนามจากจากการปกครองของฝรั่งเศส พระองค์เสด็จไปยังประเทศญี่ปุ่นในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 เพื่อเคลื่อนไหวด้านการเมือง ครั้นทรงทราบความสามารถและเจตจำนงต่อต้านฝรั่งเศสของนายโงดินห์เดียม ทรงมอบหมายให้เขาปฏิบัติหน้าที่สำคัญต่างๆ แม้เจ้าชายเกื่องเต้จะทรงมีสัมพันธ์มิตรอันดีกับราชวงศ์ญี่ปุ่น แต่เมื่อฟาสซิสต์ญี่ปุ่นเข้าไปควบคุมเวียดนามแทนฝรั่งเศสในช่วงท้ายของสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ.1945) ญี่ปุ่นกลับมีแนวโน้มสนับสนุนจักรพรรดิเบ๋ไตแทนที่จะเป็นพระองค์ ขณะที่ฟาสซิสต์ญี่ปุ่นก่อตั้งรัฐบาลเวียดนามใน ค.ศ.1945 ได้เชิญชวนนายโงดินห์เดียมดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แต่ด้วยความจงรักภักดีที่มีต่อเจ้าชายเกื่องเต้ นายโงดินห์เดียมปฏิเสธตำแหน่งดังกล่าว นายเจ้มจ่องกิมจึงมีโอกาสนับเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกของเวียดนาม

เดือนสิงหาคม ค.ศ.1945 ชาวเวียดนามภายใต้การบริหารของท่านโฮจิมินห์ลุกขึ้นทำการปฏิวัติสำเร็จ นายโงดินห์เดียมถูกจับกุมและควบคุมตัวที่เมืองฮานอย ท่านโฮจิมินห์ในฐานะผู้นำรัฐบาลใหม่ตัดสินใจมอบอิสระภาพแก่เขา ทั้งยังมีการพบปะและเชิญชวนเขาให้ความร่วมมือกับรัฐบาลการปฏิวัติ แต่นายโงดินห์เดียมปฏิเสธความประสงค์ของท่านโฮจิมินห์ เขาออกเดินทางไปยังต่างประเทศและได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาในเวลาต่อมา

กล่าวโดยสรุป คือ ไม่ว่านโยบายการผูกมิตรของท่านโฮจิมินห์จะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ชาวเวียดนามยังคงตระหนักในคุณูปการที่ท่านมีต่อประเทศชาติ ตลอดจนการมีมนุษยธรรมซึ่งไม่ได้ปรากฏ

ให้เห็นในเหล่าผู้นำเสมอไป เป็นธรรมชาติของการเมืองที่ “ไม่มีมิตรแท้และศัตรูถาวร” การที่ผู้นำต้องกำจัดศัตรูคู่ริเมื่อพวกเขาเป็นฝ่ายเสียเปรียบจึงเป็นปรากฏการณ์ธรรมดา เรื่องทำนองนี้ได้เกิดขึ้นซ้ำรอยกันมาไปในอดีตของจีน ประมาณ 2,200 ปีก่อนเมื่อจักรพรรดิฮั่นเกาจู (Han Gao Zu) ปฐมจักรพรรดิแห่งราชวงศ์ฮั่นทรงโค่นล้มราชวงศ์ฉินสำเร็จ ทรงตัดสินพระทัยกำจัดเจ้าหัวเมืองขึ้นต่างๆ ไม่ว่าพวกเขาจะถวายตนในฐานะกัลยาณมิตรหรืออริราชศัตรูในพระองค์ก็ตาม เหตุผลคือจักรพรรดิฮั่นเกาจูทรงเกรงว่าเจ้าหัวเมืองขึ้นจะวางแผนโค่นล้มพระองค์ดังที่พระองค์ทรงกระทำกับราชวงศ์ฉิน จักรพรรดิฮั่นเกาจูทรงประหารชีวิตพวกเขาและส่งพระราชบุตรดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองนั้นแทน

ในยุคสามก๊ก จิวยี่แม่ทัพหลวงของง่อก๊กได้มีการร่วมมือกับขงเบ้งที่ปรึกษาของพระเจ้าเล่าปี่แห่งจ๊กก๊กเพื่อต่อต้านกำลังฝ่ายโจโฉในศึกผาแดง (Battle of Red Cliffs) อย่างไรก็ดี จิวยี่ไม่พอใจที่ขงเบ้งเป็นผู้แตกฉานในวิธีการอันเร้นลับซึ่งสามารถเปลี่ยนทิศทางการเดินทางของลมฟ้าอากาศได้ นิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่อง “The Romance of Three Kingdoms” บรรยายความรู้สึกของจิวยี่ ดังนี้

Really the man has power over the heavens and authority over the earth; his methods are incalculable, beyond the ken of god or devil. He cannot be allowed to live to be a danger to our land of the south. We must slay him soon to fend off later evils

(Taylor, 2005, p. 451)

แปลว่า

บุรุษผู้นี้ทรงพลังอำนาจเหนือกละและเทสะแท้เทียมวิธีการของเขาเหลือคณานับกระทั่งเกินการรับรู้แห่งพระผู้เป็นเจ้าหรือปีศาจ เขาจึงมีอาจมีชีวิตรอดต่อไปให้เป็นภัยอันตรายแก่แผ่นดินทางตอนใต้ของพวกเรา พวกเราจะต้องกำจัดเขาโดยเร็วเพื่อปราศจากความอับมงคลในภายหลัง

ดังนั้น หลังจากที่ได้ช่วยข่านะเหนื่อโจโฉในศึกผาแดง จิวยี่ จึงสั่งแม่ทัพ 2 คน คือ เตงฮองและ

ซึ่งการจัดงบประมาณแต่ทำไม่สำเร็จ การที่ขงเบ้งยังมีชีวิตอยู่สร้างความกังวลใจต่อจิวยี่มีใช้น้อย

ประวัติศาสตร์ประเทศจีนในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 บันทึกความร่วมมือระหว่าง 2 พรรคการเมืองต่างอุดมการณ์ คือ พรรคก๊กมินตั๋งกับพรรคคอมมิวนิสต์ หรือที่รู้จักในชื่อว่า “พันธมิตรก๊กมินตั๋ง-คอมมิวนิสต์” (The KMT-CPC Alliance) ความร่วมมือดังกล่าวเกิดขึ้น 2 ครั้ง ครั้งแรกในช่วง ค.ศ.1924-1927 โดยมีเป้าหมายปราบปรามฝ่ายต่อต้านรัฐบาลของคุนหมิงซุนยัตเซ็น ส่วนครั้งที่ 2 ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 (ระหว่าง ค.ศ. 1937-1945) เพื่อขับไล่ฟาสซิสต์ญี่ปุ่น “พันธมิตรก๊กมินตั๋ง-คอมมิวนิสต์” เกิดขึ้นได้ก็เพราะ ณ เวลานั้นผลประโยชน์ของพรรคก๊กมินตั๋งและพรรคคอมมิวนิสต์จีนถูกทำลายจากกำลังที่ 3 คือ ฝ่ายต่อต้านรัฐบาลคุนหมิงซุนยัตเซ็นในครั้งแรกและฟาสซิสต์ญี่ปุ่นสำหรับครั้งที่ 2 ยังผลให้ทั้ง 2 พรรคฯ ต้องเป็นพันธมิตรต่อกัน แต่เมื่อปราศจากภัยอันตรายจากกำลังที่ 3 แล้ว สัมพันธมิตรระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งและพรรคคอมมิวนิสต์จีนก็ถูกทำลายทันที ทั้ง 2 พรรคฯ กลับสู่สภาพเป็นปรปักษ์กันดังเดิม

เป็นที่ประจักษ์ว่า การกำจัดฝ่ายตรงข้ามเพื่อสร้างความเป็นที่หนึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในทุกยุคทุกสมัย การนำข้อสรุปดังกล่าวมาศึกษากับกรณีของท่านโฮจิมินห์ผู้สืบทอดมรดกกับผู้นำการเมืองชาวเวียดนามในช่วง ค.ศ.1945-1946 ให้ผลลัพธ์ที่น่าสนใจ เจตนารมณ์ของท่านโฮจิมินห์ คือ เชิญชวนผู้นำคนสำคัญ เช่น สมเด็จพระจักรพรรดิเบาได๋ อดีตนายกรัชมุนตรีเงินจ่องกิมและนายโงดินห์เดียมเข้าร่วมคณะผู้บริหารรัฐบาลการปฏิวัติ อันจะทำให้ชาวเวียดนามทุกหมู่เหล่าชนชั้นสมานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน แต่เมื่อพวกเขาปฏิเสธและมีความประสงค์จะสร้างฐานกำลังที่เป็นของตนเอง ท่านโฮจิมินห์ก็ไม่ได้วางแผนกำจัดจักรพรรดิฮั่นเกาจู จิวยี่ หรือพรรคก๊กมินตั๋ง และพรรคคอมมิวนิสต์จีน บทเรียนจากประวัติศาสตร์สอนให้รู้ว่าทันทีที่ได้เปรียบเหนือศัตรูคู่อริเราจะต้องกำจัดพวกเขา การที่จักรพรรดิฮั่นเกาจูทรงประหารชีวิตเจ้าหัวเมืองขึ้นต่าง ๆ ทำให้ราชวงศ์ฮั่นเจริญอย่างมั่นคงและปกครองจีนนานนับ 4 ศตวรรษ ส่วนกรณีของจิวยี่นั้น เหตุที่ไม่

สามารถฆ่าขงเบ้งทำให้เขาต้องล้มระสรวลความผิหวัง แม้กระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิตจิวยี่ยังไม่คลายความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจที่ตนถูกลิขิตให้ถือกำเนิดในยุคสมัยเดียวกับขงเบ้ง จิวยี่อุทานอย่างเจ็บปวดก่อนเสียชีวิต ดังนี้

O God, since thou made Zhou Yu, why did thou also create Zhuge Liang?

(Taylor, 2005, p. 519)

แปลว่า

โอ เทพเจ้า ในเมื่อพระองค์ทรงก่อเกิดจิวยี่แล้ว เหตุไฉนยังสร้างจุดด้อยขึ้นมาเสียอีก?

ที่นี่ เรามาศึกษาหาสาเหตุว่าทำไมท่านโฮจิมินห์แม้จะทราบเจตนารมณ์ของผู้นำการเมืองที่ต่างอุดมการณ์ คือ สมเด็จพระจักรพรรดิเบาได๋ นายเงินจ่องกิมอดีตนายกรัชมุนตรีและนายโงดินห์เดียม แต่ยังปล่อยพวกเขาให้เป็นอิสระ คำตอบจะเป็นอื่นมิได้นอกจากความเป็นมหาบุรุษที่ไม่เอาเปรียบผู้แพ้ ท่านโฮจิมินห์เป็นผู้นำที่เปี่ยมด้วยมนุษยธรรมจึงไม่ทำร้ายผู้อ่อนแอกว่า ตลอดจนความผูกพันที่ท่านมีต่อบุรุษทั้งสามในฐานะเป็นคนเชื้อชาติเดียวกัน คุณลักษณะที่ว่่านี้นำท่านโฮจิมินห์ก้าวพ้นกำแพงแห่งผู้บัญชาการธรรมดาเพื่อสู่เขตแดนของจอมทัพผู้ยิ่งใหญ่ ดังที่ท่านได้อบรมสหายทหารชาวเวียดนามว่า

ผู้นำเหล่าทัพมีหลายประเภทด้วยกัน ความกล้าหาญหรือความเข้มงวดล้วนเป็นคุณสมบัติของเหล่าจอมทัพผู้มีชื่อเสียงโด่งดัง แต่ว่าการมีมนุษยธรรมต่างหากละที่เป็นคุณสมบัติของจอมทัพผู้ยิ่งใหญ่

(ดูเพิ่มเติมใน Thuy Anh, 2006, p. 3)

2. นโยบายการผูกมิตรกับกำลังต่างประเทศของประธานาธิบดีโฮจิมินห์ในช่วง ค.ศ.1945-1946

ดังที่กล่าวข้างต้นช่วง ค.ศ.1945-1946 เวียดนามต้องเผชิญกับกำลังต่างชาติหลายฝ่าย กล่าวคือ ทหารเจียงไคเช็คประจำการในเขตภาคเหนือและทหารอังกฤษอยู่ในบริเวณภาคใต้ ด้วยสัมพันธไมตรีที่มีต่อฝรั่งเศสมายาวนาน อังกฤษตกลงให้ทหารฝรั่งเศสเข้ามาควบคุมบริเวณทางตอนใต้ของเวียดนามแทนฝ่ายตนที่จะต้อง

ทยอยถอนทัพออกจากภาคใต้หลังจากที่ภารกิจควบคุม ฟาสซิสต์ญี่ปุ่นเสร็จสิ้นตามข้อตกลงของกลุ่มพันธมิตร ท่านโฮจิมินห์เห็นว่า เวียดนามไม่สามารถรับมือกับทั้ง 2 กองทัพในเวลาเดียวกัน จึงใช้วิธีประนีประนอมกับฝ่ายหนึ่งเพื่อต่อสู้กับอีกฝ่ายหนึ่ง โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ค.ศ.1945 ถึงเดือนมีนาคม ค.ศ.1946 ท่านโฮจิมินห์ผูกมิตรกับทหารเจียงไคเช็ค และต่อสู้กับกองทัพฝรั่งเศส ระยะที่ 2 ตั้งแต่เดือนมีนาคม ค.ศ.1946 ถึงปลาย ค.ศ.1946 ท่านโฮจิมินห์ ประนีประนอมกับฝรั่งเศสเพื่อขับไล่ทหารเจียงไคเช็ค ออกจากเวียดนาม ขณะเดียวกันท่านยังได้สานต่อ สัมพันธไมตรีระหว่างเวียดนามกับประเทศใกล้เคียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลของนายปรีดี พนมยงค์ แห่งประเทศไทย อันแสดงปิตุภักดิ์ที่ผู้นำเวียดนามมีต่อ ชาวไทย ตลอดจนเสริมสร้างพลังแก่ทหารเวียดนามในการ ต่อสู้กับศัตรูต่างชาติ

2.1 การผูกมิตรกับกำลังทหารเจียงไคเช็ค

เหตุผลที่ท่านโฮจิมินห์ตัดสินใจผูกมิตรกับ ทหารเจียงไคเช็คไม่ใช่กับฝรั่งเศสในช่วงปลาย ค.ศ. 1945 ต้น ค.ศ.1946 ก็เพราะ เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติ กลุ่มพันธมิตรที่เป็นฝ่ายมีชัยเหนือฟาสซิสต์ได้ตกลง ให้ทหารเจียงไคเช็คเข้าไปควบคุมฟาสซิสต์ญี่ปุ่นในเขต ภาคเหนือของเวียดนาม การที่ทหารเจียงไคเช็คประจำการ ที่ภาคเหนือถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบธรรม รัฐบาล ท่านโฮจิมินห์จึงไม่สามารถต่อต้านพวกเขาและจำต้อง ประนีประนอมเพื่อรักษาสัมพันธไมตรีกับฝ่ายพันธมิตร ท่านโฮจิมินห์กำชับสหราชอาณาจักรว่า

Phải hết sức tránh khiêu khích, không để xảy ra xung đột với quân Tưởng. Nếu đã xảy ra xung đột thì phải biến xung đột lớn thành xung đột nhỏ, xung đột nhỏ thành không có xung đột

(Võ Nguyên Giáp, 2010, p. 328)

แปลว่า

ต้องหลีกเลี่ยงการยั่วยุให้มากที่สุด ห้ามมีการปะทะกับ ทหารเจียงไคเช็คเด็ดขาด ในกรณีเกิดความขัดแย้งกันต้อง ทำให้ความขัดแย้งระดับรุนแรงกลายเป็นไม่รุนแรง ส่วนความขัดแย้งที่ไม่รุนแรงก็ทำเป็นไม่มีเสียเลย

เพื่อแสดงเจตนาดีของรัฐบาลการปฏิวัติ ท่านโฮจิมินห์ยินยอมสนองความต้องการของทหาร เจียงไคเช็คหลายประการ อาทิ ให้แม่ทัพทหารเจียงไคเช็ค พำนักในบ้านรับรองอย่างดี สนับสนุนเสบียงอาหารตาม คำเรียกร้อง มอบรถประจำตำแหน่งประธานาธิบดีแก่ คนสนิทของเจียงไคเช็ค ให้ฝ่ายเจียงไคเช็คได้ครอง ตำแหน่งสำคัญในรัฐบาล เช่น รองประธานาธิบดี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Trương Hữu Quỳnh, 2009, p. 864) การที่ท่านโฮจิมินห์ยอมให้ฝ่ายตรงข้ามดำรง ตำแหน่งสำคัญต่างๆ ในรัฐบาลทำให้ผู้บริหารหลายคน กังวลใจ ท่านจึงอธิบายเหตุผลของตนด้วยการตั้งคำถาม สหราชอาณาจักรว่า

Phân có dư không? Nhưng dùng bón lúa tốt, thì có dùng không?

(Võ Nguyên Giáp, 2010, p. 343)

แปลว่า

มูลสกลปรกใช้ไหม แต่เมื่อใส่ต้นข้าวแล้วให้เมล็ด เรา ควรจะใช้นั้นต่อหรือไม่ล่ะครับ?

ท่านยังชี้แจงเพิ่มเติมว่า

Cái đầu của chú trong lúc này không được lắc. Để giành được cái to lớn và quý báu, tạm thời chúng ta phải nhiều đòi hỏi gì cũng phải gật.

(Bùi Kim Hồng, 2009, p. 160)

แปลว่า

ณ เพลานี้ศีรษะของพวกเธอห้ามส่ายปฏิเสธเด็ดขาด หากประสงค์กอบกู้สิ่งที่ยิ่งใหญ่และล้ำค่า ชั่วขณะนี้ไม่ว่า เขาจะเรียกร้องหาเรื่องอะไรก็ต้องพยักหน้าไว้ก่อน

พร้อมตอกย้ำว่า

Kiên nhẫn không phải là hèn nhát mà là một phương pháp đấu tranh. Để cứu nước, lúc này có phải làm như Cầu Tiễn cũng làm.

(Bùi Kim Hồng, 2009, p. 164)

แปลว่า

อดทนไม่ได้หมายความว่าขี้ลาดหรือจนกระทั่ง มันกลับเป็นวิธีการต่อสู้วิธีหนึ่ง เพื่อเป้าหมายกอบกู้ชาติ ณ เพลานี้ แม้จะต้องกระทำความโง่งมเราก็จำต้องทำ

อันดับแรก เรามาศึกษาพระประวัติของพระเจ้าโกเจียนให้แจ่มเสียก่อน พระเจ้าโกเจียนทรงเป็นประมุขของรัฐเยว่ (State of Yue) เมื่อประมาณ 2,400 ปี ก่อนประเทศจีนเกิดสงครามระหว่าง 2 รัฐ คือ รัฐเยว่ของพระเจ้าโกเจียนกับรัฐอู๋ (State of Wu) ภายใต้การปกครองของพระเจ้าฟูไซ ในช่วงเริ่มแรกกองทัพของพระเจ้าโกเจียนมักเสียเปรียบและพ่ายแพ้ พระองค์ถูกจับกุมไปยังรัฐอู๋ ระหว่างที่ตกเป็นเชลยศึกในรัฐอู๋ พระเจ้าโกเจียนทรงสวามิภักดิ์ทำให้พระเจ้าฟูไซตายใจ ทรงปฏิบัติพระองค์เช่นนั้นเรื่อยไปเป็นเวลา 3 ปีจนได้รับพระราชานุญาตจากพระเจ้าฟูไซให้กลับไปยังรัฐเยว่ จากนั้นพระเจ้าโกเจียนทรงฝึกทหารและสะสมเสบียงจนกระทั่งโจมตีรัฐอู๋สำเร็จ

ประมาณ 700 ปี หลังสมัยพระเจ้าโกเจียน สุมาอี้ที่เป็นจอมทัพในยุวก๊กได้นำบทเรียนโกเจียนมาประยุกต์ใช้กับขงเบ้งที่ปรึกษาของเล่าปี่ แม้ขงเบ้งจะเป็นบุรุษมีปัญญาสูง ทั้งยังมีโอกาสทำสงครามกับผู้นำเหล่าทัพมากมายความสามารถหลายคน อาทิ โจโฉ จิวยี่ แต่ศัตรูคู่อาภรรยาก็คือ สุมาอี้ เพราะสุมาอี้เป็นคนอดทน เมื่อครั้งโจโฉยังครองอำนาจในยุวก๊ก สุมาอี้รับใช้ตระกูลโจอย่างสุดหัวใจและไม่เคยแสดงเจตจำนงประสงค์จะเป็นใหญ่ สุมาอี้ปฏิบัติตัวอย่างอ่อนน้อมถ่อมตนเช่นนั้นเป็นเวลาหลายสิบปีจนกระทั่งโจโฉเสียชีวิตและรัชทายาทไม่สามารถปกครองราชอาณาจักร เขาจึงแสดงบทบาทผู้นำให้เป็นที่ประจักษ์ สุมาอี้ทราบว่าการทำสงครามกับขงเบ้งเป็นเรื่องยากเพราะขงเบ้งเป็นผู้มีสติปัญญา อย่างไรก็ตาม สุมาอี้ทราบจุดอ่อนของขงเบ้งคือ ต้องทำศึกในแดนไกล การขนส่งเสบียงแต่ละครั้งแสนจะยากลำบาก หน้าข้าขงเบ้งยังล้มป่วยบ่อย สุมาอี้จึงใช้กลยุทธ์เก็บรักษากำลังทหารอยู่แต่ในค่ายโดยไม่ยอมออกไปทำสงครามกับขงเบ้ง ฝ่ายขงเบ้งก็พยายามหาทุกวิถีทางช่วยให้สุมาอี้รู้สึกผิดในนั้น คือ ขงเบ้งส่งทูตนำของไปมอบให้สุมาอี้

ประกอบด้วย หีบบรรจุชุดสตรีที่ทำจากหนังวางพร้อมกับจดหมาย 1 ฉบับ มีใจความว่า

Friend Sima Yi, although you are a Commander-in-Chief and lead the armies of the Middle Land, you seem but little disposed to display the firmness and valor that would render a contest decisive. Instead, you have prepared a comfortable lair where you are safe from the keen edge of the sword. Are you not very like a deer? Wherefore I send the bearer with a suitable gift, and you will humbly accept it and humiliation, unless, indeed, you finally decide to come out and fight like a man. If you are not entirely indifferent to shame; if you retain any of the feelings of a tiger, you will send this back to me and come out and give battle

(Taylor, 2005, pp. 406-407)

แปลว่า

แต่ก็ลายฉลุสุมาอี้ แม้ท่านจะขึ้นชื่อเป็นหัวหน้าเหล่าแม่ทัพ พร้อมผู้นำกองกำลังของแผ่นดินใหญ่ แต่ท่านกลับดูเหมือนคนใจปลาลาชิวเกรงต่อการแสดงความมั่นคงและกล้าหาญในการตัดสินใจต่อสู้ แทนที่จะออกรบ ท่านกลับเตรียมที่ซุกหัวอันสะดวกสบาย ซึ่งจะอ้อมอ้อมตัวท่านให้ปลอดภัยจากความแหลมคมแห่งดาบ เช่นนั้นแล้ว ท่านก็มีได้ต่างจากเจ้ากวาง ใช่หรือไม่ ? เหตุฉะนั้น ข้าจึงส่งทูตนำไปซึ่งของขวัญอันเหมาะสมคู่ควรแก่ท่าน และท่านจงน้อมยอมรับมันด้วยความอภัยสลดสู เว้นแต่ว่าในความเป็นจริงท่านตัดสินใจออกมาและต่อสู้ให้สมศักดิ์ศรีชาติชายในที่สุด หากแต่ยังไม่สิ้นแก่ความละเอียดใจ หากแต่ความหาญกล้าแห่งขุนเสียดังคงหลงเหลืออยู่ ท่านย่อมจะส่งของขวัญชิ้นนี้กลับมามีที่ข้า พร้อมเดินออกมาและกระทำการสู้รบ

เจตนารมณ์ของขงเบ้งคือทำให้สุมาอี้อับอาย ขยายหน้าต่อขุนพลและทหารที่อยู่ใต้บัญชาด้วยการเปรียบเทียบกับขี้ลาดเหมือนกวางและอ่อนแอจุดตั้งสตรี ขงเบ้งหวังว่าสุมาอี้จะโกรธเคืองและนำทัพออกมาทำสงคราม แต่สุมาอี้กลับไม่ยี่ดี เขา “accepted the gift and

treated the messenger well” – “รับของขวัญและปฏิบัติต่อนักทูตเป็นอย่างดี” พร้อมกันนั้นยัง “shown no sign of anger” – “หาไม่มีสัญญาณแห่งความโกรธเคืองไม่” (Taylor, 2005, p. 407) เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ขงเบ้งผิดหวังมาก

บทเรียนจากพระเจ้าโกวเจี้ยนและสุมาอี้สอนให้รู้ว่า ความสำเร็จย่อมไม่ใช่เรื่องบังเอิญ ผู้นำต้องรู้จักยึดมั่นในเป้าหมายต้องมีความอดทนอดกลั้นต่อศัตรูจึงจะประสบความสำเร็จได้ เช่นเดียวกับท่านโฮจิมินห์ที่ต้องประนีประนอมและอดทนต่อทหารเจียงไคเช็คไม่ว่าพวกเขาจะชั่วร้ายเช่นใดก็ตาม การที่ผู้นำเวียดนามนำบทเรียนโกวเจี้ยนมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ของบ้านเมืองในช่วง ค.ศ.1945-1946 ทำให้เวียดนามไม่ต้องเผชิญกับศัตรูหลายฝ่ายในเวลาเดียวกัน และรัฐบาลการปฏิวัติมีโอกาสดำเนินการต่อสู้ในระยะยาวด้วยวิถีศิลปะที่โด่งดัง “แม้จะต้องกระทำตัวโกวเจี้ยนเราก็จำต้องทำ” นโยบายด้านการทูตของเวียดนามในช่วง ค.ศ. 1945-1946 จึงเป็นที่คุ้นเคยกับชาวเวียดนามในชื่อ “Ngoại giao Cầu Tiễn” หรือ “การทูตโกวเจี้ยน”

2.2 การประนีประนอมกับกำลังฝรั่งเศส

การที่รัฐบาลท่านโฮจิมินห์ผูกมิตรกับทหารเจียงไคเช็คในช่วงตั้งแต่เดือนสิงหาคม ค.ศ.1945 ถึงเดือนมีนาคม ค.ศ.1946 สื่อนัยยะว่า เวียดนามต้องต่อสู้กับกองทัพฝรั่งเศสในบริเวณภาคใต้ เหตุเพราะตามข้อตกลงของฝ่ายพันธมิตร การควบคุมฟาสซิสต์ญี่ปุ่นในเวียดนามได้เป็นหน้าที่ของทหารอังกฤษ ไม่ใช่ฝรั่งเศสเพียงแต่ฝรั่งเศสต้องการกลับมาปกครองเวียดนามอีกครั้งหนึ่งจึงตกลงกับอังกฤษและนำทหารเข้าไปยังภาคใต้ ดังนั้น การปรากฏตัวของทหารฝรั่งเศสในพื้นที่ดังกล่าวถือว่าผิดกับข้อตกลงของฝ่ายพันธมิตรและรัฐบาลของท่านโฮจิมินห์มีสิทธิต่อต้าน อย่างไรก็ตาม ช่วงกลาง ค.ศ.1946 สถานการณ์การเมืองมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลให้ท่านโฮจิมินห์ต้องทบทวนนโยบายด้านการทูตครั้งใหม่

เมื่อกองทัพโซเวียตปลดปล่อยแมนจูเรียพร้อมมอบอาวุธและสิทธิควบคุมบริเวณดังกล่าวแก่พรรคคอมมิวนิสต์จีนทำให้พรรคคอมมิวนิสต์จีนมีกำลังเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันก็สร้างความกังวลแก่พรรค

ก๊กมินตั๋งของเจียงไคเช็ค (Trương Hữu Quỳnh, 2009, p. 865) เจียงไคเช็คจำต้องเคลื่อนย้ายกำลังทหารที่ประจำการในภาคเหนือของเวียดนามกลับไปยังประเทศจีน ด้วยทราบวัตถุประสงค์ของฝรั่งเศสที่อยากปกครองเวียดนามอีกครั้งหนึ่ง เจียงไคเช็คจึงถือโอกาสเจรจากับฝรั่งเศส เขายินยอมให้ฝรั่งเศสเคลื่อนย้ายทหารมาประจำในเวียดนามเหนือแทนฝ่ายตน ในทางกลับกัน ฝรั่งเศสมอบสิทธิด้านการค้าในประเทศจีนและเวียดนามแก่เจียงไคเช็ค อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการตกลงระหว่าง 2 ฝ่ายแต่ทหารเจียงไคเช็คที่กำลังประจำในเวียดนามเหนือไม่ยอมออกจากพื้นที่ตามกำหนด เนื่องจากภายในพรรคก๊กมินตั๋งเองก็มีความขัดแย้ง สมาชิกแตกฉานขึ้นเป็นฝักฝ่าย สถานการณ์ดังกล่าวทำให้ท่านโฮจิมินห์กังวลเนื่องจากว่า หากกองทัพฝรั่งเศสเคลื่อนย้ายมาภาคเหนือในขณะที่ทหารเจียงไคเช็คยังไม่ออกไป เวียดนามจะต้องเผชิญกับ 2 กองกำลังในเวลาเดียวกัน ส่วนฝ่ายฝรั่งเศสก็มีความเสี่ยงถ้าหากเคลื่อนทัพมาภาคเหนือและต้องเผชิญกับทั้งทหารเจียงไคเช็คที่ไม่ยอมกลับประเทศจีนและทหารปฏิวัติเวียดนาม ท่านโฮจิมินห์แก้ไขสถานการณ์ด้วยวิธีประนีประนอมกับฝรั่งเศสเพื่อขับไล่ทหารเจียงไคเช็ค

วันที่ 6 มีนาคม ค.ศ.1946 ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ในฐานะผู้แทนรัฐบาลเวียดนามและฌ็อง แซ็งต็อนี (Jean Sainteny) ผู้แทนฝ่ายฝรั่งเศสลงนามใน “ข้อตกลงโฮ-แซ็งต็อนี” (Ho-Sainteny Agreement) (ภาษาเวียดนามใช้วลี “Hiệp định sơ bộ” แปลว่า “สนธิสัญญาชั่วคราว”) โดยเวียดนามตกลงให้ฝรั่งเศสเคลื่อนทัพมาประจำที่ภาคเหนือแทนทหารเจียงไคเช็คและจะมีการถอนกำลังดังกล่าวออกจากเวียดนามภายในเวลา 5 ปี ทั้งสองฝ่ายยุติสงครามที่ภาคใต้กับทั้งเตรียมการเจรจาทันทีใหม่ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ฝ่ายฝรั่งเศสยินยอมรับเวียดนามเป็นประเทศที่มีเอกราชสังกัดสหภาพฝรั่งเศส (Trương Hữu Quỳnh, 2008, pp. 866-870)

วันที่ 25 เมษายน ค.ศ.1946 ท่านโฮจิมินห์มอบหมายให้คณะผู้แทนรัฐบาลเวียดนามเข้าร่วมการเจรจากับฝรั่งเศสตามที่ได้รับใน “ข้อตกลงโฮ-แซ็งต็อนี” ขณะเดียวกันท่านโฮจิมินห์ก็เดินทางไปเยี่ยมเยือนฝรั่งเศสในวันที่ 31 พฤษภาคม ค.ศ.1946 ท่านมีการแถลงข่าว

ต่อสื่อมวลชนฝรั่งเศสหลายครั้งด้วยเป้าหมายประชาสัมพันธ์ขบวนการต่อสู้เพื่ออิสรภาพของชาวเวียดนาม ตลอดจนอาศัยการสนับสนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์ฝรั่งเศส ครั้นการเจรจาระหว่างคณะผู้แทนรัฐบาลเวียดนามกับคณะผู้แทนรัฐบาลฝรั่งเศสล้มเหลว ท่านโฮจิมินห์ซึ่ง ณ ขณะนั้นกำลังเยือนฝรั่งเศสในฐานะอาคันตุกะของรัฐบาลตัดสินใจลงนามใน “สนธิสัญญาฉบับยังไม่สมบูรณ์เวียดนาม-ฝรั่งเศส” (Tam ước Việt – Pháp) เมื่อวันที่ 14 กันยายน ค.ศ.1946 สารหลักคือ มอบสิทธิประโยชน์บางประการแก่ฝรั่งเศส เหตุการณ์ครั้งนี้สะท้อนประสบการณ์ด้านการเมืองของท่านโฮจิมินห์ ท่านทราบว่า การเจรจาระหว่างคณะผู้แทนรัฐบาลเวียดนามและคณะผู้แทนรัฐบาลฝรั่งเศส ณ กรุงปารีสเป็นประเด็นละเอียดอ่อน จึงได้เดินทางไปเยือนฝรั่งเศสเพื่อรับมือกับสถานการณ์ ครั้นเห็นว่าการเจรจาล้มเหลว ท่านยินยอมประนีประนอมกับฝรั่งเศสเพิ่มอีกครั้งหนึ่งเนื่องจากเวียดนามยังไม่มีกำลังพร้อมที่จะต่อสู้ในระยะยาว

ไม่นานนักหลังจากเหตุการณ์ลงนามใน “สนธิสัญญาฉบับยังไม่สมบูรณ์เวียดนาม-ฝรั่งเศส” ทหารฝรั่งเศสก็โจมตีทหารเวียดนาม ทำให้ความขัดแย้งระหว่าง 2 ฝ่ายรุนแรงทวีความรุนแรงมากขึ้น ท่านโฮจิมินห์ประเมินสถานการณ์แล้วตัดสินใจเคลื่อนย้ายหน่วยงานและกำลังทั้งหมดจากกรุงฮานอยสู่ฐานทัพเตินจ่าว (Tan Trao) ซึ่งเป็นบริเวณภูเขาทางตอนเหนือของเวียดนาม อันเป็นการเปิดฉากต่อสู้กับกองทัพฝรั่งเศสอย่างเป็นทางการ หนังสือ “Những chặng đường lịch sử” [หนทางแห่งการปฏิวัติ] บันทึกการสนทนาระหว่างท่านโฮจิมินห์กับนายพลโวกีเยนเกียบที่นำไปสู่การตัดสินใจครั้งนี้ ดังนี้

Một hôm, sau cuộc họp của Hội đồng Chính phủ, khi mọi người đã ra về, Bác hỏi tôi:

- Nếu địch mở rộng chiến tranh trên miền Bắc, Hà Nội có thể giữ được bao lâu?

Tôi thưa với Bác:

- Có thể giữ được 1 tháng

Bác lại hỏi:

- Các thành phố khác thì sao?

- Các thành phố khác thì ít khó khăn hơn.

- Còn vùng nông thôn?

- Vùng nông thôn nhất định ta giữ được

Người suy nghĩ giây lát rồi nói:

- Ta lại trở về Tân Trào

(Võ Nguyên Giáp, 2010, p. 614)

แปลว่า

วันหนึ่งหลังการประชุมสภา (รัฐบาล) ลุงโฮจิมินห์ให้ทุกคนกลับไปก่อนจึงถามกระผมว่า

- หากคู่อริขยายสงครามในเขตภาคเหนือ เราจะรักษาฐานที่มั่นได้นานเท่าไร?

กระผมเรียนท่านว่า

- สามารถรักษาได้ 1 เดือนครับ

ท่านถามต่อ

- เมืองอื่น ๆ ละ

- เมืองอื่น ๆ นั้นอุปสรรคน้อยกว่าครับ

- แล้วชนบทล่ะ?

- เรารักษาชนบทได้แน่นอนครับ

ท่านครวญคิดสักครู่แล้วพูดต่อ

- เอาล่ะ เราจะกลับไปเตินจ่าวอีกครั้งหนึ่ง

การที่ท่านโฮจิมินห์ตัดสินใจเคลื่อนย้ายหน่วยงานและกำลังทั้งหมดจากกรุงฮานอยสู่ฐานทัพเตินจ่าวถือเป็นการยุตินโยบายประนีประนอมกับฝรั่งเศส ทั้งยังเป็นการจุดประกายขบวนการต่อต้านฝรั่งเศสในระยะยาวของรัฐบาลปฏิวัติเวียดนาม

2.3 การสานต่อสัมพันธ์ไมตรีอันดีกับรัฐบาลนายปรีดี พนมยงค์ แห่งประเทศไทย

ประวัติสัมพันธ์ไมตรีระหว่างเวียดนามกับไทยไม่ได้เริ่มต้นช่วง ค.ศ.1945-1946 ในสมัยที่ท่านโฮจิมินห์เป็นผู้นำของเวียดนาม หากมีความเป็นมาอันยาวนานและน่าศึกษาอย่างยิ่ง ใน ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๕๖ ว่าด้วยเหตุการณ์เมืองเขมรตอนใต้ถึงสงครามไทยกับญวน (พระราชพงศาวดาร, 2475) มีข้อความตอนหนึ่งว่า

เมื่อครั้งกรุงรัตนโกสินทร์นั้น ประจวบสมัยเกิดจลาจลทั้งในเมืองญวนและเมืองเขมร พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกได้ทรงพระกรุณาอุปการะทั้งราชวงศ์ญวนและราชวงศ์เขมรให้ได้ขึ้นครองราชสมบัติต่างก็มีความเคารพต่อพระเดชพระคุณมาจนตลอดจนรัชการที่ ๑ ครั้ง

ถึงรัชการที่ ๒ องค์เชียงสือ (ซึ่งเคยมาพึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก) เป็นพระเจ้าเวียดนามยาลอง ...

ข้อความที่กล่าวมา ทำให้ทราบว่า สัมพันธไมตรีระหว่างไทยกับเวียดนามได้ก่อรากฐานมานาน หากนับตั้งแต่สมเด็จพระจักรพรรดิยาโลงหรือองค์เชียงสือเสด็จพำนักที่สยาม (ประมาณ ค.ศ.1784) และทรงได้รับพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกรัชการที่ 1 แห่งราชวงศ์จักรีก็ราวๆ 231 ปี (ค.ศ.1784-2015) ครั้นท่านโฮจิมินห์มีการเคลื่อนไหวด้านการเมืองเพื่อกอบกู้ชาติ ก็ตัดสินใจเลือกสยามประเทศเป็นศูนย์กลางสำหรับการเผยแพร่ลัทธิมาร์กซ์-เลนินสู่เวียดนาม ท่านให้เหตุผลว่า

เวียดนามเป็นประเทศอาณานิคม สยามเป็นประเทศกึ่งอาณานิคม เวียดนามถูกฝรั่งเศสเอารัดเอาเปรียบ สยามก็ถูกฝรั่งเศสกดขี่บังคับให้ลงนามในสนธิสัญญาอันอธรรมจำนวนมาก เราเกลียดชังฝรั่งเศส ชาวสยามก็ไม่ได้นิยมชมชอบฝรั่งเศสแต่อย่างใด สยามและเวียดนามยังเป็นเพื่อนบ้านกันอีกด้วย ดังนั้น ชาวสยามย่อมสนับสนุนขบวนการต่อต้านฝรั่งเศสของเวียดนามเป็นแน่แท้

(ดูเพิ่มเติมใน Truong Thi Hang, 2557, p. 296)

ตลอดระยะเวลาเกือบ 2 ปี ที่มีการเคลื่อนไหวด้านการเมืองในแผ่นดินสยาม ท่านโฮจิมินห์ได้รับความช่วยเหลือจากชาวสยามอย่างดี จึงเป็นการเสริมสร้างทัศนคติอันดีที่ชาวเวียดนามมีต่อสยามแต่อดีต ทั้งยังกระตุ้นสัมพันธไมตรีระหว่าง 2 ชนชาติให้มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง (Truong Thi Hang, 2557, น. 293-306) ด้วยเหตุนี้ หลังจากที่มีการปฏิวัติเวียดนามประสบความสำเร็จ ค.ศ.1945 ท่านโฮจิมินห์จึงมุ่งมั่นสานต่อมิตรไมตรีกับรัฐบาลไทย ซึ่งขณะนั้นนายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ฝ่ายไทยก็ได้สนองเจตจำนงของท่านโฮจิมินห์ด้วยการสนับสนุนขบวนการกอบกู้เอกราชของชาวเวียดนาม นายสุชาติ ปนมยงค์ ผู้เขียนหนังสือ “โฮจิมินห์ เทพเจ้าผู้ยังมีลมหายใจ” และเป็นบุตรชายของนายปรีดี พนมยงค์ ให้ข้อมูลว่า

ท่านโฮจิมินห์ได้ทราบว่า ช่วงสงครามโลกที่ผ่านมา มีอาวุธทันสมัยซึ่งสัมพันธมิตรโดยทางโอเอสเอส อเมริกา ได้ช่วยเหลือขบวนการเสรีไทย อาวุธเหล่านั้นยังมีได้ใช้ปฏิบัติการ เพราะสงครามสงบลงก่อน แต่ก็ยังอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของขบวนการเสรีไทย ท่านจึงให้สายงานของท่านติดต่อกับทางเจ้าหน้าที่เสรีไทย คือ ร.อ. พงษ์เลิศ ศรีสุขนันท์ (ผู้กองลั่น) ให้รายงานตามลำดับขั้นผ่าน พล.ร.ต. หลวงสังวรณัฏฐกิจ ถึง นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี ในสมัยนั้น เพื่อขอนำอาวุธเหล่านั้นไปสู่ภารกิจแห่งการกอบกู้เอกราช

(สุชาติ ปนมยงค์, 2549, น. 125-126)

และ

นายปรีดี พนมยงค์ ตอบสนองด้วยการสั่งการผ่าน หลวงสังวรณัฏฐกิจ ให้มอบอาวุธแก่ขบวนการ เวียดนาม โดย ร.อ. พงษ์เลิศ พร้อมผู้ร่วมงานชื่อ นายลำเนา คนสนิทของ หลวงสังวรณัฏฐกิจ จัดการลำเลียงอาวุธจากค่ายฝึกชลบุรี พร้อมด้วยนายทหารสารวัตรเสรีไทยบางนาย ลำเลียงอาวุธขึ้นรถบรรทุกจากจังหวัดชลบุรีไปจังหวัดฉะเชิงเทรา แล้วขึ้นรถไฟมุ่งตรงไปยังพระตะบอง ซึ่งยังอยู่ในความปกครองของไทย ณ ที่นั้นทหารขบวนการเวียดนามเป็นผู้รับมอบ และขนถ่ายเข้าสู่เวียดนามภาคใต้ต่อไป

(สุชาติ ปนมยงค์, 2549, น. 126)

การที่รัฐบาลนายปรีดี พนมยงค์ ให้ความช่วยเหลือรัฐบาลของท่านโฮจิมินห์ในช่วง ค.ศ. 1946 นั้น เป็นการต่อยอดปิตุสวาทที่ท่านโฮจิมินห์มีต่อชาวไทยตั้งแต่ครั้งเคลื่อนไหวอยู่ในสยาม จดหมายเหตุภาษาฝรั่งเศสที่ผู้นำเวียดนามเขียนถึงนายปรีดี พนมยงค์ มีใจความว่า

เรียน ฯพณฯ ท่านปรีดี พนมยงค์

กระผมขอขอบคุณอย่างสูงในการที่ ฯพณฯ ท่านได้สนับสนุนส่งมอบอาวุธให้กองกำลังกู้ชาติ อาวุธเหล่านี้สามารถประกอบให้กับทหารได้สองกองพัน กระผมจึงใคร่ขอถือโอกาสนี้ขออนุญาตจากท่านเพื่อเป็นเกียรติ โดยให้นามว่า กองทัพแห่งสยาม

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

โฮจิมินห์

(สุชาติ ปนมยงค์, 2549, น. 126)

มิตรภาพระหว่าง 2 รัฐบาลและระหว่างท่านโฮจิมินห์กับนายปรีดี พนมยงค์ไม่ได้มีขึ้นเฉพาะช่วง ค.ศ. 1945-1946 หากยังสานต่อเรื่อยไปจวบจนปัจจุบัน คุญูปการที่รัฐบาลนายปรีดี พนมยงค์ และชาวไทยมีต่อชาวเวียดนามทำให้ท่านโฮจิมินห์ซาบซึ้งและท่านก็ได้แสดงออกจากการต้อนรับคณะของนายปรีดี พนมยงค์ที่มาเยี่ยมเยือนเวียดนามใน ค.ศ.1960 อย่างสมเกียรติ นายศุภปรีดา พนมยงค์ รำลึกเหตุการณ์ครั้งนั้นว่า

Tôi vô cùng xúc động chúng kiến tình cảm trước sau như một của người Việt Nam. Lúc bấy giờ do biến đổi thời thế chính trị, cha tôi phải rời Thái Lan sang lánh nạn ở Trung Quốc. Nhưng khi đặt chân tới Việt Nam ông vẫn được đón tiếp với nghi thức rất trọng thị. Bộ Quốc phòng Việt Nam tổ chức chiêu đãi gia đình chúng tôi và đích thân Tướng Võ Nguyên Giáp chủ trì tiệc

(Nguyễn Văn Khoan, 2005, p. 144)

แปลว่า

กระผมซาบซึ้งใจมากครั้งสัมผัสความรักที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงของชาวเวียดนาม เนื่องจากสถานการณ์การเมืองผันเปลี่ยน บิดาของกระผมต้องออกจากประเทศไทยและลี้ภัยในเมืองจีน แต่เมื่อท่านก้าวย่างสู่ดินแดนเวียดนาม รัฐบาลเวียดนามยังคงจัดพิธีต้อนรับท่านอย่างสมเกียรติ กระทรวงกลาโหมเวียดนามจัดงานเลี้ยงรับรองครอบครัวของกระผมโดยมีนายพลโวกเวียนเกียบเป็นประธาน

ไม่เพียงเท่านั้น

บ้านพักรับรอง (คณะท่านปรีดี พนมยงค์) นี้ โฮจิมินห์เป็นผู้กำหนด และท่านได้มาตรวจความเรียบร้อยก่อนคณะนายปรีดี เดินทางมาถึงหลายหน นอกจากนี้ ท่านยังได้จัดส่งพ่อครัวชาวเวียดนามประจำทำเนียบ ที่มีฝีมือลายมือในการประกอบอาหารดีที่สุดในเวียดนาม อาหารฝรั่ง และอาหารจีน ให้มาประจำที่บ้านรับรองตลอดระยะเวลาที่คณะท่านพักอยู่

(ศุภปรีดา พนมยงค์, 2549, น. 151)

เมื่อทราบข่าวการอสัญกรรมของประธานาธิบดีโฮจิมินห์ ในวันที่ 2 กันยายน ค.ศ.1969 นายปรีดี พนมยงค์ ได้เดินทางจากกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน ไปยังกรุงฮานอยประเทศเวียดนาม เพื่อไว้อาลัยและแสดงไมตรีจิตที่มีต่อผู้นำเวียดนาม มิตรภาพระหว่างประธานาธิบดีโฮจิมินห์กับนายปรีดี พนมยงค์ อดีตนายกรัฐมนตรีแห่งประเทศไทยเป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่า “ผู้ใดไม่ละทิ้งเพื่อนในคราวถูกทำร้ายกับในคราวได้ ทุกข์ร้อน ในคราวกันดารอาหาร ในคราวเข้านับกับศัตรู ติดตามไปถึงทวารพระราชวังและถึงป่าช้า, ผู้นั้นนับเป็นพวกแท้” (เสฐียรโกเศศ นาคะประทีป, 2551, น. 161)

สรุปได้ว่า นโยบายการผูกมิตรกับกำลังต่างชาติของท่านโฮจิมินห์ช่วง ค.ศ.1945-1946 เกิดขึ้นใน 2 ลักษณะ ลักษณะที่ 1 คือ การประนีประนอมกับฝ่ายปรักษ์ ได้แก่ ทหารเจียงไคเช็คและกองทัพฝรั่งเศสเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ ส่วนลักษณะที่ 2 เป็นการสานต่อสัมพันธไมตรีกับประเทศใกล้เคียง คือ ประเทศไทยที่ช่วยเสริมกำลังแก่ทหารเวียดนามในการต่อสู้เพื่อเอกราชของชาติ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษานโยบายผูกมิตรของประธานาธิบดีโฮจิมินห์ช่วง ค.ศ.1945-1946 ทำให้ประจักษ์ว่า การผูกไมตรีกับผู้นำทางการเมืองที่ต่างอุดมการณ์นั้นสำคัญมากเพราะนอกจากจะสร้างความสมานฉันท์ในหมู่ชนชาติเดียวกันแล้ว ยังเป็นมาตรฐานชี้วัดความยิ่งใหญ่ของผู้นำได้ด้วย เหตุการณ์ท่านโฮจิมินห์ผูกมิตรไมตรีกับสมเด็จพระจักรพรรดิเบ๋าไต๋ นายเจิ่นจ๋องกิม และนายโงดินห์เดียมสะท้อนภาวะผู้นำของท่านที่เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติเหนือสิ่งอื่นใด กับทั้งการมีมนุษยธรรมที่ไม่ถือโอกาสทำร้ายฝ่ายที่อ่อนแอกว่า ขณะที่นโยบายการผูกมิตรกับกำลังต่างชาติก็ให้ผลลัพธ์ที่น่าสนใจ กล่าวคือนอกจากจะประนีประนอมกับศัตรูคู่อาฆาต ประกอบด้วย ทหารเจียงไคเช็คและกองทัพฝรั่งเศสเพื่อให้รัฐบาลการปฏิวัติมีเวลาเตรียมพร้อมสำหรับการต่อสู้ในระยะยาวแล้ว ท่านโฮจิมินห์ยังได้สานต่อสัมพันธไมตรีอันดีกับประเทศไทยเนื่องจากเชื่อมั่นว่า “ผู้ที่มีปัญญานำใจสูงมา

เป็นมิตร แม้จะไร้ทรัพย์สินกำลังก็ตาม, อาจช่วยแก้ไขเหตุ
ที่ติดขัดให้ลุล่วงไปได้โดยเร็ว”

เอกสารอ้างอิง

เจือง ถิ หั่ง. (2557). ประธานาธิบดีโฮจิมินห์กับการ
เคลื่อนไหวเพื่อเอกราชของเวียดนาม ณ สยามประเทศ
ค.ศ.1928-1930. ใน รายงานสืบเนื่องจากการประชุม
วิชาการระดับชาติ ลำปางวิจัยครั้งที่ 1 (หน้า 293-306).
ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

พระราชพงศาวดาร. (2475). *ประชุมพงศาวดาร ภาคที่
56 ว่าด้วยเหตุการณ์เมืองเขมรตอนเสร็จสงครามไทยกับ
ญวน* [พิมพ์ในงานทำบุญที่หน้าศพ นายพลตรี พระยา
สิงหเสนี (สอาด สิงหเสนี) ครบ 100 วัน ณ วันที่ 24
พฤษภาคม 2475]. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒธนากร.

ศุขปริดา พนมยงค์. (2549). *โฮจิมินห์ เทพเจ้าผู้ยังมี
ลมหายใจ*. กรุงเทพฯ: มิ่งมิตร.

เสฐียรโกเศศ นาคะประทีป. (2551). *หิโตปเทศ* (พิมพ์
ครั้งที่ 4) กรุงเทพฯ: ศยาม.

Taylor, B. (2005). *The Romance of Three
Kingdoms*. USA: Silk Pagoda.

Bùi Kim Hồng. (2009). *Chủ tịch Hồ Chí Minh với
công tác tổ chức, cán bộ*. Hà Nội: Nhà xuất bản
chính trị quốc gia.

Huỳnh Công Bá. (2008). *Lịch sử Việt Nam* (2nd ed.).
Huế: Nhà xuất bản Thuận Hóa.

Nguyễn Văn Khoan. (2005). *Bác Hồ ở Xiêm*. Hà Nội:
Nhà xuất bản lý luận chính trị.

Trương Hữu Quýnh. (2009). *Đại cương lịch sử Việt
Nam* (9th ed.). Hà Nội: Nhà xuất bản giáo dục Việt
Nam.

Thụy Anh. (2006). Một lời dạy cho cả cuộc đời
binh nghiệp. Nhân Dân, 3. 17 May 2006.

Song Thành. (2010). *Hồ Chí Minh Tiểu sử* (Second
Printing). Hà Nội: Nhà xuất bản chính trị quốc gia.

Võ Nguyên Giáp. (2010). *Những chặng đường lịch
sử*. Hà Nội: Nhà xuất bản giáo dục Việt Nam.